

Anotace rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva

Rozsudek ze dne 30. ledna 2020 ve věci č. 44920/09 a 8942/10 – *Studio Monitori a ostatní proti Gruzii*

Senát páté sekce Soudu jednomyslně rozhodl, že zamítnutím žádostí stěžovatelů o zpřístupnění informací z trestních spisů v ukončených řízeních a o poskytnutí kopií soudních příkazů z probíhajících trestních řízení nedošlo k porušení jejich svobody přijímat informace dle článku 10 Úmluvy, neboť nevysvětlili, za jakým účelem pro ně byly tyto informace nezbytné.

I. Skutkové okolnosti

První stěžovatelka je nevládní organizací zaměřující se na novinářskou investigativní činnost v záležitostech veřejného zájmu. Druhá stěžovatelka je novinářkou a členkou první stěžovatelky, za kterou požádala o zpřístupnění archivovaného soudního spisu v trestní věci a pořízení fotokopií dokumentace. Ani přes výzvu soudu, jaké konkrétní informace a za jakým účelem požaduje zpřístupnit, stěžovatelka svoji žádost nedoplnila. Následně se druhá stěžovatelka neúspěšně domáhala před vnitrostátními soudy zrušení rozhodnutí, kterým nebylo její žádosti vyhověno. V rámci soudního řízení dodatečně uvedla, že žádost podala pro účely investigativního projektu, který byl v mezidobě ukončen a jeho výsledky publikovány.

Třetí stěžovatel bez uvedení důvodů požádal o zaslání kopií několika soudních příkazů o opatřeních nařízených v rámci vyšetřování trestné činnosti proti třetím osobám. Stěžovateli byly poskytnuty pouze výrokové části těchto příkazů, proti čemuž se neúspěšně bránil u vnitrostátních soudů. Ty mimo jiné zohlednily, že trestní řízení v uvedených věcech nebyla skončena.

II. Odůvodnění rozhodnutí Soudu

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 10 ÚMLUVY

Stěžovatelé tvrdili, že došlo k porušení jejich práva přijímat informace, jelikož jim nebyl umožněn přístup k informacím veřejného zájmu.

a) Obecné zásady

Soud nejprve připomněl, že článek 10 Úmluvy nezaručuje všeobecné právo každého na přístup k informacím, které jsou v držení orgánů veřejné moci, ani jemu odpovídající povinnost státu takové informace žadateli sdělit. Za určitých okolností však může takový pozitivní závazek vzniknout, a to tehdy, pokud byla tato povinnost vyslovena pravomocným soudním rozhodnutím nebo pokud představuje poskytnutí informace nutný předpoklad pro výkon svobody projevu jednotlivce, takže odmítnutí přístupu k informaci znamená zásah do tohoto práva (*Magyar Helsinki Bizottság proti Maďarsku*, č. 18030/11, rozsudek velkého senátu ze dne 8. listopadu 2016, § 156 a 157). Relevantními kritérii pro určení, zda článek 10 Úmluvy v konkrétní věci vyžadoval poskytnutí informace žadateli, jsou: a) účel žádosti, b) povaha požadované informace, c) role žadatele, a d) zda jde o informaci existující a dostupnou (tamtéž, § 157–170).

b) Použití těchto zásad na okolnosti projednávané věci

V případě stěžovatelek Soud shledal, že bytí jejich novinářská činnost byla nepochybně slučitelná s právem žádat o přístup k informacím, jejich žádost nedostála kritériu účelu (srov. *Roşianu proti Rumunsku*, č. 27329/06, rozsudek ze dne 24. června 2014, § 61). Stěžovatelky totiž nespecifikovaly důvod žádosti o zpřístupnění trestního spisu ani nevysvětlily, proč byly dokumenty nezbytné z hlediska výkonu jejich svobody přijímat a rozšiřovat informace (srov. *Cangi proti Turecku*, č. 24973/15, rozsudek ze dne 29. ledna 2019, § 32). Ačkoliv byly v tomto ohledu vyzvány k doplnění žádosti a příslušný vnitrostátní orgán byl v takovém případě připraven žádosti vyhovět, druhá stěžovatelka místo toho

podala žalobu. V té se dovolávala práva na neomezený přístup k informacím, které se týkají záležitostí veřejného zájmu (srov. *Sioutis proti Řecku*, č. 16393/14, rozhodnutí ze dne 29. srpna 2017, § 27). Soud však zdůraznil, že takové právo ani z článku 10 Úmluvy nelze dovodit (*Magyar Helsinki Bizottság proti Maďarsku*, cit. výše, § 156). Dále Soud zohlednil, že stěžovatelky bez ohledu na zamítnutí žádosti mohly pokračovat v novinářské činnosti, neboť navzdory tomu dokončily šetření a uveřejnily jeho výsledky. Přístup ke spisovému materiálu tedy zjevně nepodmiňoval výkon jejich svobody projevu (tamtéž, cit. výše, § 159; srov. *Cangi proti Turecku*, cit. výše, § 34). To ostatně potvrdila druhá stěžovatelka i vnitrostátním soudům, když uvedla, že je pro ni otázkou principu, aby soudy uznaly její neomezené právo na přístup k informacím v držení orgánů veřejné moci.

Podobně u třetího stěžovatele Soud vyšel ze skutečnosti, že žádost příslušnému vnitrostátnímu orgánu nijak nezdůvodnil a nevysvětlil, proč potřeboval úplné znění soudních příkazů. Soud proto nemohl přistoupit na tvrzení, že tyto informace byly nutným předpokladem pro výkon jeho svobody projevu (*Cangi proti Turecku*, cit. výše, § 33 a 34). Především však dle Soudu nebylo zřejmé, jak by mohl třetí stěžovatel naplnit kritérium třetí, tedy poslání veřejného „hlídacího psa“. Stěžovatel nebyl novinářem a v rámci řízení před Soudem neobjasnil, jak by mohlo získání šesti soudních příkazů z trestních věcí, které s jeho osobou nijak nesouvisely, přispět k veřejné diskusi o věcech veřejného zájmu (*Sioutis proti Řecku*, cit. výše, § 31). Soud tak nebyl přesvědčen, že by požadované informace mohly splnit tzv. test veřejného zájmu (srov. *Magyar Helsinki Bizottság proti Maďarsku*, cit. výše § 161).

Soud uznal, že soudní rozhodnutí musí být vyhlášována veřejně a v určité podobě by měla být i veřejnosti dostupná v zájmu zajištění transparentního výkonu spravedlnosti (např. *Fazliyski proti Bulharsku*, č. 40908/05, rozsudek ze dne 16. dubna 2013, § 64–66). Avšak požadavek, aby požadované informace svou povahou dostály testu veřejného zájmu, se vztahuje k předmětu dokumentů, tj. v posuzované věci soudním příkazům, které by se musely svým obsahem dotýkat zájmů veřejnosti (viz *Sioutis proti Řecku*, cit. výše, § 29; *Österreichische Vereinigung zur Erhaltung, Stärkung und Schaffung proti Rakousku*, č. 39534/07, rozsudek ze dne 28. listopadu 2013, § 35–36 a 46).

V této souvislosti se stěžovatel omezil na tvrzení, že soudní příkazy se týkaly trestních řízení vedených proti bývalým vysoce postaveným státním úředníkům pro trestné činy související s korupcí. Samotná skutečnost, že obžalovaní byli známými úředními osobami, však dle Soudu nepostačuje k tomu, aby bylo dle článku 10 Úmluvy odůvodněno zpřístupnění úplného znění soudních příkazů z probíhajících trestních řízení stěžovateli, který žádostí sledoval čistě soukromé zájmy (srov. *Sioutis proti Řecku*, cit. výše, § 29 a 30). Zájmy veřejnosti zásadně nelze ztotožňovat s potřebou uspokojení zvědavosti jednotlivců (srov. *Magyar Helsinki Bizottság proti Maďarsku*, cit. výše, § 162).

Vzhledem k výše uvedenému Soud dospěl k závěru, že k porušení článku 10 Úmluvy ve vztahu k žádnému ze stěžovatelů nedošlo.